

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 30.5.2007
KOM(2007) 281 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Směrem k strategickému partnerství EU a Brazílie

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Směrem k strategickému partnerství EU a Brazílie

1. BUDOVÁNÍ PARTNERSTVÍ EU A BRAZÍLIE

V uplynulém roce se z Brazílie postupně stal významnější globální aktér a jeden z klíčových partnerů pro EU. Až do současnosti však nebyl dialog mezi EU a Brazílií dostatečně využit a probíhal především v rámci dialogu mezi EU a sdružením Mercosur. Brazílie bude poslední ze zemí „BRICS“¹, pokud jde o účast na summitu EU. Nastala doba, kdy se na Brazílii začne pohlížet jako na strategického partnera, jakož i hlavního hospodářského aktéra a zemi s vůdčím postavením v regionu Latinské Ameriky². První summit mezi EU a Brazílií se uskuteční v Lisabonu v červenci 2007 a bude znamenat zásadní obrat ve vztazích mezi EU a Brazílií.

Současné zesílení a rozšíření bilaterálních vztahů mezi EU a Brazílií vyžaduje k jejich řízení globální, soudržný a koordinovaný rámec. Vznikající hospodářská a politická role Brazílie představuje pro tuto zemi s vůdčím postavením v celosvětovém měřítku nové odpovědnosti. Navrhované strategické partnerství mezi Brazílií a EU by mělo Brazílii podpořit v rámci jejího postavení v celosvětovém i regionálním měřítku a zapojit ji spolu s EU do globálního, strategického, zásadního a otevřeného dialogu, vedeného bilaterálně, multilaterálně nebo na regionálních fórech. Na základě významných historických a kulturních vazeb má EU s Brazílií velmi intenzivní vztahy. V několika uplynulých letech se z Brazílie stal „přeborník“ rozvojového světa v OSN i ve WTO. EU a Brazílie sdílejí základní hodnoty a zájmy, včetně dodržování zásady právního státu a ochrany lidských práv, obav týkajících se změn klimatu, snahy o dosažení hospodářského růstu a sociální spravedlnosti doma i v zahraničí. Při reakci na tyto a jiné výzvy v rámci mezinárodního fóra je Brazílie pro EU nezbytným spojencem.

Vzhledem k tomu, že sama Brazílie téměř představuje kontinent, vzhledem k jejímu demografickému významu a hospodářskému rozvoji získala přirozené vůdčí postavení v jižní Americe a je klíčovým aktérem v rámci Latinské Ameriky. Brazílie v současné době aktivně plní svoji úlohu v rámci sdružení Mercosur a je velmi aktivní při prosazování vzniku Unie států Jižní Ameriky (Union of South American Nations – UNASUR)³.

¹ Tento pojem poprvé použila společnost (2003) Goldman Sachs pro rychle se rozvíjející ekonomiky Brazílie, Ruska, Indie, Číny a Jihoafrické republiky.

² Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu „Posílené partnerství mezi EU a Latinskou Amerikou“ [KOM(2005) 636] představuje základ pro posílené partnerství s regionem Latinské Ameriky.

³ Jihoamerická unie – UNASUR – byla formálně založena na summitu ve Venezuele v dubnu 2007.

Brazílie hraje ústřední úlohu pro úspěch jednání mezi EU a sdružením Mercosur, což je prioritním strategickým cílem EU. Tato jednání zatím nebyla ukončena, a to kvůli mizivému pokroku při vyjednávání kapitoly o obchodu, což znemožňuje vznik širšího strategického sdružení mezi EU a sdružením Mercosur. Kladné vůdčí postavení Brazílie by jednání se sdružením Mercosur mohlo posunout kupředu. EU zůstává v mezidobí zavázána ke konsolidaci pevných politických a hospodářských vztahů se sdružením Mercosur jako celkem a k vytvoření bilaterálních vztahů s dalšími státy v regionu, což je případ Argentiny, dalšího důležitého jihoamerického partnera (v současné době byla zahájena řada politických dialogů).

Brazílie je z obchodního hlediska hlavním investičním cílem EU v Latinské Americe⁴ a představuje trh, na nějž budou moci podniky z EU vstoupit, jakmile budou ukončena jednání v rámci WTO rozvojové agendy Dohá (DDA) a se sdružením Mercosur a jakmile se dále sníží překážky obchodu. I když míra hospodářského růstu není srovnatelná s Čínou nebo Indií⁵, Brazílie má velké zásoby přírodních zdrojů, významné vědecké a akademické zázemí, velkou rozmanitost průmyslových odvětví a široký vnitřní trh.

Brazílie stále ještě musí reagovat na některé výzvy. Skutečnou nevýhodu představuje akutní nerovnost v příjmech, což je jedním z hlavních cílů vlády pro přijetí opatření, především prostřednictvím programu „Bolsa Familia“, a klíčová oblast pro spolupráci a dialog s EU. Tato nerovnost se rovněž projevuje ve značných rozdílech mezi jednotlivými regiony Brazílie, tj. hlavně mezi severem a rozvinutějším jihem. Výměna osvědčených postupů týkajících se regionální soudržnosti představuje oblast, v rámci níž by EU chtěla s Brazílií hlouběji spolupracovat.

2. PŘÍPRAVA SPOLEČNÉ AGENDY

Užší, silnější partnerství je v zájmu EU i Brazílie. Komise v rámci této kapitoly uvádí řadu oblastí a odvětví na globální, regionální i bilaterální úrovni, u nichž předpokládá, že by užší spolupráce mezi EU a Brazílií byla vzájemně přínosná, a které by mohly tvořit jádro budoucího strategického partnerství.

Pokud bude tento návrh Radě a Parlamentu schválen, mohl by představovat základ pro přípravu návrhu EU Brazílii, který bude předložen na summitu v Lisabonu. Brazílie se na tomto základě vyzývá, aby předložila vlastní strategickou reakci na návrhy EU.

Summit v Lisabonu by tedy měl být zahájením procesu, který EU i Brazílii umožní rozvíjet společnou agendu strategického partnerství.

⁴ Ke konci roku 2004 se z celkového počtu kapitálových investic EU v Latinské Americe 38 % uskutečnilo v Brazílii (ročenka Eurostatu za rok 2006).

⁵ V roce 2006 byl hospodářský růst Brazílie pod hranicí 3,7 %.

2.1. Posilování multilateralismu

Brazílie a EU sdílejí společné porozumění, že na aktuální globální výzvy lze reagovat pouze prostřednictvím multilaterálního rámce, který vychází ze silného postavení OSN. Obě strany tedy musí v rámci prováděných akcí neustále projevovat svůj závazek dodržovat zásadu efektivního multilateralismu. Od reformy OSN ke klimatickým změnám, od odzbrojení ke světovému obchodu hraje Brazílie hlavní úlohu při překlenování rozporů, které narušují pokrok v celosvětových záležitostech. Je v zájmu obou partnerů usilovat o větší sblížení postojů EU a Brazílie týkajících se široké škály záležitostí, a to prostřednictvím užší spolupráce a konzultací na všech úrovních. EU by uvítala rozhodnější a aktivnější přístup Brazílie a posílenou spolupráci s EU v rámci orgánů OSN, což by odpovídalo její globální úloze a významu.

- *Významným prvním krokem bude posílit spolupráci na všech mezinárodních fórech tím, že budou systematicky probíhat konzultace před zasedáními OSN a dalších organizací, budou se porovnávat stanoviska, sladovat postoje, kdykoli to je možné, ve významných záležitostech se zajistí vzájemná podpora a budou se rozvíjet společné iniciativy.*

EU a Brazílie by například mohly využít příležitosti pro užší koordinaci vzájemných postojů při jednáních Komise OSN pro budování míru (PBC). Mohla by sem spadat i spolupráci při zajištění toho, aby se z Komise pro budování míru stal – místo dalšího koordinačního mechanismu pro dárce – strategicky orientovaný orgán, což byl původní záměr.

- EU si vysoce cení závazku Brazílie převzít výsadní úlohu v rámci mírových operací⁶, a to zejména na Haiti prostřednictvím vedení mírové mise MINUSTAH.
- *S ohledem na významné zapojení EU na Haiti⁷ existuje široký základ pro spolupráci a pro koordinaci úsilí EU a Brazílie v této zemi, a to i nad rámec mírových a stabilizačních operací.*

Pokud jde o nešíření jaderných zbraní, Brazílie se velmi zajímá o celosvětový režim nešíření a případně by mohla usnadnit posílení vztahů mezi rozvojovými zeměmi a G77.

- *EU a Brazílie by měly úzce spolupracovat, aby podpořily další rozvoj celosvětového režimu nešíření jaderných zbraní.*

⁶ Brazílie se v současné době účastní těchto operací UNPK: Sudán, Pobřeží slonoviny, Libérie, Etiopie a Eritrea, Haiti, Východní Timor a Kypr.

⁷ Příspěvek EU pro Haiti na roky 2002–2007 (9. ERF) představuje téměř 300 milionů EUR a téměř 233 milionů je přiděleno na období 2008–2013.

Brazílie v posledních letech získala vedoucí úlohu při zastupování rozvojových zemí v rámci WTO, a zejména v oblasti obchodu se zemědělskými produkty a prostřednictvím skupiny G20. Brazílie a EU sdílejí snahu dále posílit multilaterální systém obchodu tak, aby státy na všech rozvojových úrovních mohly více využívat celosvětového otevření trhů. V důsledku toho mají Brazílie i EU speciální úkol dovést kolo jednání z Dohy k závěru. Z dlouhodobějšího hlediska se obě strany musí rovněž více zapojit tak, aby reagovaly na nové výzvy celosvětového hospodářství, v němž hrají záležitosti právní úpravy stále větší úlohu při zajišťování spravedlivé hospodářské soutěže a udržitelného rozvoje.

- *EU a Brazílie by měly pokračovat ve vzájemném úplném zapojení do různých formací v rámci jednání WTO a dovést je v roce 2007 k závěru.*

Brazílie by mohla být klíčovým partnerem na fóru ministrů financí G20, aby přijala společný postoj s EU, včetně debat o reformách mezinárodní finanční architektury. Bude to hlavně relevantní při brazilském předsednictví G20 v roce 2008.

2.2. Zlepšování norem v oblasti lidských práv, posilování demokracie a veřejná správa

EU a Brazílie již dlouho sdílejí širokou škálu společných hodnot a zájmů, pokud jde o prosazování a ochranu lidských práv, posilování demokracie, právní stát a veřejnou správu. Obě země navrhovaly vytvoření soudržného souboru celosvětových norem a řady nástrojů k jejich provádění. V Radě pro lidská práva a ve Třetím výboru Valného shromáždění OSN existuje velký potenciál pro součinnost a další spolupráci při prosazování celosvětových lidských práv. EU i Brazílie rovněž sdílejí společný zájem na posílení demokracie, právního státu a veřejné správy ve všech zemích.

- *Pokud jde o lidská práva, EU má velký zájem na úzké spolupráci s Brazílií, aby se dosáhlo většího konsensu ohledně rezolucí a podpůrných iniciativ týkajících se specifických zemí a záležitostí v příslušných orgánech OSN.*

2.3. Dosažení rozvojových cílů tisíciletí a podpora regionálního a sociálního rozvoje

Spolupráce při mezinárodním úsilí o odstranění celosvětové chudoby a nerovnosti: Stejně jako další nově vzniklé mocnosti je Brazílie postupně rozhodnější v rámci spolupráce jih/jih, a to zejména pokud jde o sousední země a portugalsky mluvící země Afriky. Zatímco se většina „nově vzniklých dárců“ často zaměřuje na dosažení krátkodobých výsledků a návratnosti, brazilský program spolupráce (poměrně malého rozsahu) spíše zdůrazňuje dlouhodobý, udržitelný rozvoj. O Brazílii je známo, že na multilaterální platformě aktivně obhajuje a rozvíjí inovativní multilaterální a trilaterální modely spolupráce, jako je např. „*Akce OSN proti hladu a chudobě*“ zahájená v roce

2004 z iniciativy prezidenta Luly a společně s Chile, Francií a OSN⁸. Dochází ke sbližování přístupů EU a Brazílie, pokud jde o rozvoj spolupráce jako prostředku k posílení míru a bezpečnosti.

Bilaterální spolupráce mezi ES a Brazílií v rámci tématických programů je velmi hodnotná⁹. Schválené projekty a programy se týkají oblastí administrativní a hospodářské reformy, sociálního rozvoje a ochrany životního prostředí.

Komise má zájem na prozkoumání možností trojstranné spolupráce s Brazílií a Společenstvím portugalsky mluvících zemí (CPLP) (např. v oblasti energetiky) a na vytvoření rámce pro posílení vztahů s Brazílií a s portugalsky mluvícími zeměmi Afriky.

- *Komise je připravena zintenzívnit spolupráci s Brazílií v oblasti rozvojové pomoci, zejména pokud jde o trojstrannou spolupráci s CPLP při činnostech rozvojové spolupráce.*

Dialogy o otázkách sociální a regionální politiky a politiky zaměstnanosti: I když je Brazílie jednou ze zemí, které jsou v jižní Americe nejméně závislé na pomoci (oficiální rozvojová pomoc představuje 0,05 % HND), má problémy se značnou chudobou (tj. míra chudoby činí 27,9 %), vysokým indexem GINI (sníženým z 58,2 v roce 2003 na 56,7 v roce 2005) i rostoucími problémy v podobě rozdílů v regionálním rozvoji. Zavedením programu „Bolsa Familia“ a dalších účinných programů Brazílie dokázala zvýšit hodnotu svého ukazatele lidského rozvoje¹⁰ a o polovinu snížit extrémní chudobu, a to 10 let před plánovanou lhůtou v roce 2012, ale stále je zapotřebí provést další kroky k rovnoměrnějšímu rozdělování zdrojů. Struktura zaměstnanosti Brazílie se vyvíjí velmi rychle a řada aspektů globalizace představuje výzvu pro regionální a sociální politiky a pro schopnost veřejné akce určené ke zmírnění nerovnováhy. K reakci na tyto výzvy je určena řada aspektů lisabonské strategie. Sdílení příslušných politických zkušeností by proto mohlo být hodnotné jak pro EU, tak pro Brazílii. Na základě dialogu mezi EU a Brazílií v oblasti sociálních otázek, otázek zaměstnanosti a regionální politiky by Brazílie mohla s ostatními zeměmi Latinské Ameriky sdílet zkušenosti týkající se inovativních řešení problémů chudoby, nerovnosti a sociálního vyloučení.

- *Dialog mezi EU a Brazílií o sociálních otázkách a otázkách zaměstnanosti, který byl nedávno zahájen, představuje fórum pro výměnu osvědčených postupů a diskusi o politice v oblasti zaměstnanosti, sociální ochrany, integrace a sociálního dialogu.*

⁸ Více než 100 zemí podepsalo deklaraci OSN z roku 2004, která za účelem dosažení rozvojových cílů tisíciletí vyzývá k používání inovativních finančních mechanismů. Tato iniciativa v roce 2006 vedla k vzniku mezinárodního nástroje pro nákup léčiv (UNITAID) určeného k boji proti třem hlavním smrtelným nemocem – tuberkulóze, AIDS a malárii. Jeho zakládajícími členy byly Spojené království, Francie, Itálie, Španělsko a Švédsko.

⁹ Částka v portfoliu projektů / programů spolupráce představuje více než 165 milionů EUR, a to bez projektů v oblasti výzkumu a technologického rozvoje.

¹⁰ Hodnocení z roku 2004: 69 z 177 (zdroj: Rozvojový program OSN – Zpráva o lidském rozvoji za rok 2006).

- *Dialog o regionální politice podobně Brazílii umožní využít zkušenosti EU při snižování regionálních rozdílů a při dosahování lepší teritoriální rovnováhy a vyměňovat si osvědčené postupy při vytváření a provádění regionální politiky, zejména pokud jde o takové otázky, jako např. víceúrovňové partnerství (tj. se zapojením regionálních a místní aktérů, soukromého sektoru a občanské společnosti), střednědobé strategické plánování, pákový efekt na vnitrostátní zdroje (veřejné i soukromé), rozvoj administrativní kapacity, inter-institucionální koordinace a komunikace, šíření kultury hodnocení a spolupráce mezi regiony.*
- *Brazílie by mohla využívat výměny zkušeností s dalšími zeměmi Jižní Ameriky, pokud jde o inovativní řešení problémů chudoby, nerovnosti, sociálního vyloučení, o snižování regionálních rozdílů, sociální ochranu a odpovídající práci pro všechny.*

2.4. Ochrana životního prostředí

Brazílie spravuje největší zbývající část deštných pralesů na světě a je klíčovým partnerem EU v kampani za rozsáhlejší mezinárodní akci v boji proti změnám klimatu a ve snaze o zabránění poklesu biologické rozmanitosti. K dosažení komplexní celosvětové dohody o klimatu, jejímž cílem bude omezit zvýšení teploty na maximálně 2°C nad hodnoty předindustriálního období, bude zapotřebí silná a trvalá politická vůle. Jak bylo vyjádřeno ve sdělení Komise ze dne 10. ledna 2007 o omezení celosvětové změny klimatu na 2°C a potvrzeno hlavami států a vlád na jarním zasedání Rady ve dnech 8.–9. března 2007, EU se domnívá, že vzhledem k naléhavosti této otázky je třeba na konferenci OSN o změnách klimatu, která se uskuteční v prosinci tohoto roku na Bali, zahájit jednání o celosvětové a komplexní dohodě na období po roce 2012, která bude vycházet zejména ze zásady společných, ale rozlišených odpovědností, a ukončit je do roku 2009. Politické zapojení na vysoké úrovni je nezbytné k posílení a provádění Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti a k dosažení cíle pro stav biologické rozmanitosti do roku 2010 vytyčeného na světovém summitu o udržitelném rozvoji. EU i Brazílie rovněž sdílejí konkrétní obavu v oblasti ochrany životního prostředí, zejména pokud jde o ochranu lesů, hospodaření s vodou, mořské prostředí, celosvětový problém s rtutí a neudržitelné modely spotřeby a výroby.

EU a Brazílie spolu postupují nejen na mezinárodním poli, ale i bilaterálně konzultují řadu otázek týkajících se životního prostředí. Evropská komise a Brazílie se pravidelně scházejí k politickému dialogu o životním prostředí a změnách klimatu. EU má zájem o sdílení zkušeností v oblasti hospodaření s vodními zdroji a při řešení neudržitelných modelů spotřeby a výroby.

- *EU by měla zahájit a posilovat politický dialog s Brazílií v otázkách životního prostředí, jako jsou např. změny klimatu, hospodaření s vodními zdroji, biologická rozmanitost a odlesňování, a to včetně úlohy původních obyvatel tak, aby obě strany pochopily vzájemné postoje, čímž posílí společný vliv v těchto oblastech.*
- *EU by měla s Brazílií spolupracovat na mezinárodním fóru tak, aby posunuly diskusi o změnách klimatu a odlesňování směrem k dosažení dohody o celosvětovém rámci po roce 2012.*

- *Rovněž by se měla navrhnout užší spolupráce směrem k provádění Úmluvy o biologické rozmanitosti a k dosažení cíle v oblasti biologické rozmanitosti pro rok 2010, jakož i směrem k řešení dalších problémů, např. znečišťování rtuť.*

2.5. Posilování spolupráce v oblasti energetiky

Brazílie byla první zemí, která úspěšně rozvinula velkou domácí produkci biopaliv se značným potenciálem do budoucnosti. Brazílie převzala vedoucí úlohu v rámci jednotlivých stádií výroby, distribuce a spotřeby biopaliv. EU nedávno potvrdila, že klíčovou prioritou energetické politiky EU je větší využívání obnovitelných zdrojů energie. Akční plán o energetické politice pro Evropu na rok 2007, který politicky schválili vrcholní představitelé EU, stanovuje ambiciózní cíle pro využívání obnovitelných zdrojů energie (20 %) a biopaliv (minimálně 10 %) do roku 2020.

EU i Brazílie jsou přesvědčeny, že spolupráce v této oblasti nabízí vzájemné výhody: partnerství vzniklo v souvislosti s mezinárodním fórem o biopalivech, které Brazílie zahájila v březnu 2007¹¹. Toto fórum přispívá k rozvoji společných standardů, aby se umožnil růst mezinárodního trhu a aby se zajistilo, že výroba bude udržitelná a povede ke snížení emisí skleníkových plynů, a reaguje na další cíle v oblasti udržitelného rozvoje. Mezinárodní konference o biopalivech, kterou Komise organizuje v Bruselu ve dnech 5. a 6. července 2007, bude představovat příležitost podstatně tuto spolupráci rozšířit.

EU má rovněž zájem na posílení spolupráce s Brazílií v oblasti energetické účinnosti, a to jak na bilaterální úrovni, tak prostřednictvím budoucí mezinárodní rámcové smlouvy.

- *Zahájení politického dialogu mezi ES a Brazílií o energetické politice v roce 2007 by mohlo znamenat značný pokrok ve spolupráci mezi EU a Brazílií v oblasti energetiky, a to jak na úrovni právních předpisů, tak na technické úrovni. Mezi témata by měla patřit udržitelná biopaliva a další zdroje obnovitelné energie, energetická účinnost a nízkouhlíkové technologie v energetice. Tento dialog by rovněž umožnil užší vazby, výměny v oblasti hlavního mezinárodního vývoje v energetice a prosazování politik určených ke zlepšení energetické bezpečnosti a udržitelnosti.*

2.6. Posilování stability a prosperity Latinské Ameriky

Brazílie v několika uplynulých letech posílila vztahy se svými sousedy, především s Argentinou v rámci nově vzniklého „strategického vztahu“.

Brazílie se z politického hlediska stala pilířem stability Jižní Ameriky. V rámci svého politického a institucionálního systému dokázala reagovat na řadu výzev, kterým čelí mnoho zemí v regionu (jako je např. sociální soudržnost).

¹¹ Dalšími členy fóra jsou Čína, Indie, Spojené státy, Jihoafrická republika.

Brazílie je jedním z hlavních představitelů snah o prohloubení jihoamerické integrace jak prostřednictvím sdružení Mercosur, tak založením Jihoamerického společenství států v prosinci 2004, což vedlo k vzniku unie UNASUR na regionálním summitu v dubnu 2007. V posledních letech byly vztahy Brazílie s jejími sousedy spíše umírněné, což dokládá způsob, jakým jedná v oblastech, kde se její názory liší od názorů Venezuely a Bolívie.

V oblastech energetiky, telekomunikací vodního hospodářství, dopravy a propojitelnosti hraje Brazílie významnou úlohu při prosazování stability a prosperity v Latinské Americe. Účast Brazílie ve všech velkých regionálních energetických systémech je základní podmínkou k tomu, aby se podílela na regionálních energetických infrastrukturách. Vytvoření meziocéánského dopravního koridoru podél panamerických os znamená, že je Brazílie v současné době lépe integrována do dopravní sítě Latinské Ameriky.

Brazílie hraje zásadní úlohu v rámci spolupráce mezi EU, Latinskou Amerikou a Karibskou oblastí. EU vysoce hodnotí její aktivní účast a příspěvky do diskusí ohledně sociální soudržnosti a především v rámci dalšího fóra mezi EU a státy Latinské Ameriky o sociální soudržnosti.

- *EU bude se stejným úsilím i nadále spolupracovat s Brazílií při provádění doporučení přijatých na konferenci EU a států Latinské Ameriky o sociální soudržnosti konané v březnu 2006 a při dosahování dalšího pokroku v této agendě. Přípravy na fórum mezi EU a státy Latinské Ameriky o sociální soudržnosti budou dobrou příležitostí k dialogu. Obě strany by rovněž mohly společně usilovat o to, aby podpořily mezinárodní organizace a občanskou společnost při prosazování sociální soudržnosti.*
- *EU by uvítala užší zapojení Brazílie do přípravy dalšího summitu EU a států Latinské Ameriky v Limě v roce 2008.*

2.7. Dosažení pokroku v agendě Mercosur

Význam a vliv Brazílie a jejího rozsáhlého trhu v rámci sdružení Mercosur je zřejmý. Brazílie v roce 2005 představovala téměř 80 % HDP celého sdružení Mercosur¹². Brazílie nadále představuje hospodářský motor Jižní Ameriky a směřování jejích hospodářských politik ovlivní hospodářskou stabilitu a hospodářskou integraci celého regionu.

S ohledem na váhu Brazílie v rámci sdružení Mercosur podpoří posílení politického vztahu EU s touto zemí zásadního významu integraci v rámci sdružení Mercosur, jakož i vztahy mezi EU a tímto sdružením.

¹² Zdroj: Světová banka.

Brazílie může sdílením svých znalostí o EU a zkušeností získaných při vyjednávání společné agendy s EU lépe podporovat úsilí sdružení Mercosur vytvořit společný trh a politickou unii. To je zejména relevantní nyní, kdy sdružení Mercosur prochází citlivou etapou. Sdružení ještě zbývá uzavřít některé aspekty hospodářské integrace, jako např. dokončení celní unie a finalizaci společného trhu se službami. Mezi představiteli ovlivňujícími veřejné mínění ve všech rozvojových zemích sdružení Mercosur rovněž začíná převládat názor, že sdružení musí posílit své ambice a efektivitu a vytvořit si politický rozměr a zahraniční politiku. Brazílská vláda opakovaně projevila zájem o zkušenosti EU jako vzoru pro integraci sdružení Mercosur, i když vlády zemí sdružení Mercosur jsou obecně velmi opatrné, pokud jde o převedení pravomocí na nadnárodní instituce při provádění hospodářské a politické integrace. EU sdružení Mercosur nejvíce podporuje a je jeho největším dárce.

Posílený dialog oběma stranám napomůže při dosahování cílů spočívajících ve finalizaci dohody o přidružení EU–Mercosur, jejíž úspěch je složitě napojen na pokrok politické a hospodářské integrace v rámci sdružení Mercosur, tj. procesu, v rámci něhož by Brazílie měla převzít vedoucí úlohu.

- *Doufáme tedy, že Brazílie konstruktivním způsobem přispěje k uzavření vyvážené a komplexní dohody EU–Mercosur.*
- *EU a Brazílie by měly společně prozkoumat, jak dosáhnout maximální spolupráce a výměny zkušeností v otázkách regionální integrace.*

2.8. Posilování obchodu a hospodářských vztahů

Rozvoj obchodu a investic: Brazílie představuje pro EU jeden z nejvýznamnějších trhů v Latinské Americe a zastupuje jednu třetinu celkového obchodu EU s tímto regionem, přičemž míra ročního růstu v bilaterálních obchodních tocích v posledních letech dosahovala dvouciferného čísla. EU je rovněž nejvýznamnějším obchodním partnerem Brazílie představujícím 22 % celkového brazilského obchodu. Brazílie však zastupuje pouze 1,8 % celkového obchodu EU, což ji řadí na jedenácté místo mezi hlavními obchodními partnery EU (Eurostat, 2005). To dokládá, že brazilský trh má pro EU značný potenciál. Ze všech zemí BRICS přilákala Brazílie nejvíce přímých zahraničních investic EU¹³, přičemž výše investic dosáhla 80,1 miliardy EUR. Brazílie je rovněž významným investorem v EU¹⁴, zejména v odvětví obchodu, těžby a stavebnictví.

¹³ I když finanční toky ve prospěch Ruska, Číny a Indie v letech 2003–2005 přesáhly prostředky pro Brazílii, v celkovém objemu jsou investice EU v Brazílii větší než v ostatních zemích BRIC dohromady: 2005. Brazílie 80,1 miliardy EUR Rusko 31,3 miliardy EUR; Čína 31,3 miliardy EUR; Indie 13,7 miliardy EUR.

¹⁴ V roce 2005 investovala Brazílie do EU 5,2 miliardy EUR (zdroj: Banco Central do Brazil).

Pokud jde o přístup na trh, je naším cílem dále zvýšit obchodní příležitosti prostřednictvím rozvojové agendy z Dohá a jednání EU–Mercosur, a to s ohledem na stávající poměrně vysokou úroveň ochrany na brazilských trzích se zbožím a službami. EU proto vyzývá Brazílii, aby omezila sazební a nesazební překážky vstupu na trh, prosazovala hospodářskou reformu a dobrou správu v daňové oblasti a zavedla stabilní prostředí právní úpravy pro hospodářské subjekty, včetně zahraničních investorů. Otevřenější obchod a investiční prostředí by v Brazílii posílilo konkurenceschopnost ve všech odvětvích a vytvořilo možnost zvýšit prosperitu.

- *Budoucí partnerství mezi EU a Brazílií představuje příležitost reagovat na otázky, které jsou pro obě strany obzvláště relevantní a doplňují jednání mezi EU a sdružením Mercosur, například prostřednictvím dialogu o otázkách duševního vlastnictví, průmyslové politiky a spolupráci při přípravě právních předpisů, jakož i prostřednictvím konzultací v oblasti hygienických a rostlinolékařských předpisů, čímž se zlepší vzájemné porozumění příslušným hygienickým a rostlinolékařským podmínkám, které by mohly ovlivnit obchod.*

Hospodářské a finanční záležitosti: Vzhledem k významnému postavení Brazílie ve světovém hospodářství a klíčových mezinárodních fórech, jako jsou G20, WTO a rozšířená skupina G8, by EU měla rovněž rozšířit dialog s Brazílií o finanční a makroekonomické otázky. To by mohlo zahrnovat makroekonomické a fiskální výzvy, strategie pro strukturální reformy ke zvýšení udržitelného růstu a otázky sociální soudržnosti.

- *Strategické partnerství mezi EU a Brazílií by mělo zahrnovat pravidelný makroekonomický dialog.*

Půjčky Evropské investiční banky (EIB) sehrály významnou úlohu při posilování hospodářských vazeb mezi Brazílií a EU a rozvoji soukromého sektoru. Brazílie je jedním z největších příjemců půjček EIB v Latinské Americe a bude i nadále jejich významným příjemcem. Financování EIB v Brazílii bude podporovat dosahování cílů EU, které se zaměřují na environmentální udržitelnost (včetně zmírnění klimatických změn), energetickou bezpečnost, podporu přímých zahraničních investic a převod technologií a know how.

Informační společnost: EU a Brazílie sdílejí společný názor, že informační a komunikační technologie (IKT) jsou nejen významné pro podporu inovací, zvyšování konkurenceschopnosti a hospodářského růstu, vytváření pracovních míst a zvyšování účinnosti veřejného sektoru, ale mají také významný sociální rozměr, který pomáhá zlepšovat sociální soudržnost, zvyšovat kvalitu života a zmírňovat chudobu.

- *Prioritou EU je dále rozšiřovat dvoustranný dialog a spolupráci v oblasti IKT a regulatorní a politické otázky a otázky výzkumu. Tím se přispěje k zaručení stabilního a přiměřeného regulatorního rámce v této oblasti, k co nejlepšímu využívání IKT při podpoře veřejných politik a sociální péče a k rozvoji výměny informací v příslušných oblastech vědy a techniky.*

Letecká doprava: Trh letecké dopravy mezi Brazílií a EU, v rámci kterého se ročně na pravidelných linkách přepraví kolem čtyř milionů cestujících, má zásadní význam pro osobní a hospodářské vazby mezi EU a Brazílií. Pro další rozvoj tohoto odvětví potřebují letecké služby mezi Brazílií a EU stabilní právní rámec. Z tohoto důvodu je potřeba změnit dohody o letecké dopravě mezi Brazílií a členskými státy EU tak, aby odrážely existenci jednotného leteckého trhu EU. Jakmile Brazílie uzná existenci EU ve svých bilaterálních dohodách o leteckých službách, bude mít potenciál na to, aby se stala významným partnerem v nejrůznějších oblastech letecké politiky. V oblasti řízení letového provozu je dobrým příkladem projekt SESAR (jednotné evropské nebe, výzkum v oblasti řízení letového provozu), jehož cílem je zvýšení bezpečnosti, účinnosti a environmentální udržitelnosti v letecké dopravě a rozšíření spolupráce v oblasti letecké bezpečnosti, zejména pokud jde o uznávání osvědčení o letové způsobilosti.

- *Prioritou EU je co nejdříve pozměnit dohody o letecké dopravě mezi Brazílií a členskými státy EU.*

Námořní doprava a námořní správa: Brazílie i EU patří k hlavním aktérům světového hospodářství a námořní doprava má pro růst, obchod a rozvoj zásadní význam. Nedávno zahájený dialog mezi EU a Brazílií o politice námořní dopravy by se měl dále rozvíjet s cílem zlepšit podmínky pro společností námořní dopravy z Brazílie a EU, usnadnit námořní dopravu v Brazílii a EU, rozvinout širší spolupráci mezi oběma stranami ve všech oblastech společného zájmu, včetně přístavů, vnitrozemské vodní dopravy, infrastruktury a námořní bezpečnosti, a projednat sblížování přístupů v mezinárodních organizacích.

- *Strany navíc mohou chtít zvážit zavedení meziodvětvové spolupráce týkající se záležitostí námořní správy, které pokrývají širokou škálu námořních aspektů, od dopravy, rybolovu, mořského výzkumu, ochrany mořského prostředí a udržitelného využívání přírodních zdrojů po relevantní plánování, správy a vymáhání práva.*
- *Nedávno zahájený dialog mezi EU a Brazílií o politice námořní dopravy by se měl dále rozvíjet.*

Věda, technologie (V a T) a inovace mají pro brazilskou vládu prioritní význam¹⁵. Bilaterální spolupráce má rovněž velký význam. Brazílie patří k nejvýznamnějším třetím zemím, které se v rámci šestého rámcového programu pro výzkum (RP6 2002–2006) účastní společných činností v oblasti výzkumu na bilaterální a biregionální úrovni ve všech hlavních tematických oblastech od životního prostředí, potravin, zdraví až po energii a pozemní dopravu. Dohoda o spolupráci v oblasti V a T mezi EU a Brazílií, která nedávno vstoupila v platnost, a nové možnosti týkající se mezinárodní účasti v sedmém rámcovém programu EU pro výzkum na období 2007–2013 tvoří pevný základ pro rozšiřování stávající spolupráce.

¹⁵ Je stanoveno, že se do konce druhého volebního období prezidenta Luly stávající investice do výzkumu ve výši 1 % HDP zdvojnásobí.

- *Dialog o odvětví V a T by měl být posílen a společné plánování zlepšeno tak, aby byly zaměřeny na priority a jejich určování cestou vhodných tematických dialogů v oblastech společného zájmu.*
- *Brazílii se doporučuje, aby případně sama financovala své účastníky v činnostech FP7. Obě strany musí podporovat mobilitu vědců, což EU činí prostřednictvím zvláštního programu „Lidé“. EU i Brazílie by měly konsolidovat a zlepšit viditelnost spolupráce.*
- *Je třeba zvážit uzavření dohody mezi společenstvím EURATOM a Brazílií podle modelu stávajících dohod s dalšími zeměmi. Mohlo by se jednat buď o konkrétní oblast jaderné syntézy s cílem podpořit zájem Brazílie o účast v projektu Mezinárodní termojaderný experimentální reaktor (ITER) a nebo v širší oblasti jaderného výzkumu obecně.*

Satelitní navigace, Galileo: Spolupráce na Evropském programu pro satelitní navigaci Galileo by se měla dále prohlubovat na základě dohody o spolupráci (vycházející z výměny původních informací a dalších kontaktů).

- *Účast Brazílie v programu Galileo by byla vynikající příležitostí k prohloubení spolupráce v oblasti špičkových technologií mezi EU a Brazílií.*

2.9. Spravedlnost, svoboda a bezpečnost

EU a Brazílie by měly spolupracovat, mj. na mezinárodních fórech, při zavádění mezinárodních norem pro boj proti organizované trestné činnosti a korupci, jedná se zejména o prosazování spolupráce v trestních věcech a zejména o podporu úplného provádění úmluv a protokolů OSN o boji proti nadnárodní organizované trestné činnosti a proti korupci. EU a Brazílie by měly rovněž prosazovat regionální multidisciplinární spolupráci v oblasti vymáhání práva. Spolupráce mezi EU a Brazílií při řešení problémů s nedovolenými omamnými látkami by měla být založena na sdílené zodpovědnosti a měla by přispět k rozvoji politik a programů, které pomohou posílit schopnost Brazílie řešit celosvětový problém s drogami integrovaným a vyváženým způsobem.

Komise je přesvědčena, že v nejbližších měsících budou úspěšně ukončena jednání a bude uzavřena dohoda mezi Evropským společenstvím a Brazílií o zrušení krátkodobých víz. Touto dohodou by bylo ze strany Brazílie ukončeno nerovné zacházení s některými občany EU po jejím rozšíření v roce 2004 a zajištěna možnost bezvízového cestování jak pro občany Brazílie, tak pro evropské občany. Očekává se, že Komise koncem června přijme návrh mandátu k jednání.

V souvislosti s těmito jednáními je třeba zdůraznit, že proběhne diskuse o boj proti nelegálnímu přistěhovalectví tak, aby se umožnila užší spolupráce mezi EU a Brazílií. V souvislosti s přistěhovalectvím je velmi relevantní otázka převodů peněžních prostředků z Evropy do Brazílie, které se v poslední době podstatně zvýšily. Pokud budou správně řízeny, mohou přispět k hospodářskému růstu a rozvoji. V rámci jednání, včetně makroekonomického dialogu, by se měly projednat způsoby určené k dalšímu usnadnění převodů peněžních prostředků.

- *EU a Brazílie by měly prosazovat regionální multidisciplinární spolupráci v oblasti vymáhání práva.*

2.10. Sbližování lidí

Za vztahem mezi EU a Brazílií samozřejmě stojí mnohem více, než jen ekonomický zájem. Jsou to historické vazby, velká podobnost kultury a jazyka, spolupráce mezi univerzitami, sportovní vazby, cestovní ruch v obou směrech, vztahy mezi podniky, společný zájem v oblasti zdravotnictví apod.

Jako součást procesu posilování a prohlubování vztahu mezi EU a Brazílií je potřeba provádět činnosti vedoucí ke zvyšování povědomí občanů o kulturách a společnostech našich partnerů a jejich pochopení. Proto bychom měli podniknout přímo kroky ke zjišťování veřejného mínění a vnímání EU v Brazílii a naopak, a připravovat a provádět strategie ke zviditelnění a k zvýšení informovanosti, posilování vzájemného porozumění a nápravě mylných představ.

Vysokoškolské vzdělávání

V rámci spolupráce mezi EU a Brazílií existuje značný zájem o vysokoškolské vzdělávání a také prostor pro toto vzdělávání, jehož cílem je rozšířit akademické poznatky o sblížit budoucí intelektuální elity. Brazílie se aktivně účastní vysokoškolského programu ALBAN¹⁶, programu Erasmus Mundus¹⁷ a bilaterálních výměnných programů členských států EU. Brazílie zaznamenala rovněž vysokou účast v programu EU ALFA¹⁸ pro spolupráci mezi univerzitami EU a Latinské Ameriky. Uvažuje se o zahájení politického dialogu o vzdělávání, který by umožnil výměnu osvědčených postupů.

¹⁶ Vysokoškolského vzdělávacího programu ES „ALBAN“ pro Latinskou Ameriku se od roku 2003 zúčastnilo kolem 2 500 brazilských studentů, což představuje 30 % všech účastníků z Latinské Ameriky.

¹⁷ Brazílie je z hlediska podílu na programu Erasmus Mundus nejméně úspěšnější zemí Latinské Ameriky. V letech 2004–2006 získalo 89 studentů a 28 vědeckých pracovníků z brazilských institucí grant z programu Erasmus Mundus na studijní nebo pracovní pobyt v Evropě. Sedm brazilských univerzit je zapojeno do partnerství v rámci magisterských studijních programů Erasmus Mundus.

¹⁸ ALFA II (América Latina Formação Académica) – přibližně 70 různých brazilských vysokoškolských institucí realizovalo 136 projektů, z nichž 82 umožnilo výměnu zhruba 1 300 studentů mezi Latinskou Amerikou a EU na jeden semestr.

- *EU navrhuje podporovat další výměny a dialog mezi kulturami rozšířením výměn mezi univerzitami v blízké budoucnosti, které by byly financované na základě strategického dokumentu EU pro země na období 2007–2013: počítá se s 30,5 miliony EUR na další stipendia z programu Erasmus Mundus určená zejména pro brazilské studenty.*

Kultura: EU a Brazílie sdílejí podobné názory a společné cíle v oblasti kultury, zejména pokud jde o kulturní rozmanitost a mezikulturní dialog. Nedávno dohodnutý odvětvový dialog poskytne rámec na posilování kulturní rozmanitosti a podporu jednotlivých odvětví kultury. Dialog bude klást důraz zejména na úmluvu UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů a na posilování spolupráce v mezinárodních fórech týkajících se jejího účinného provádění. Pokud jde o oblast jazyků, zkušenost EU lze využít jako osvědčený postup prosazování jazykové rozmanitosti.

Občanská společnost: Kontakty mezi občany Brazílie a EU by měla podporovat také občanská společnost. Na obou stranách se lidé velmi zajímají o otázky společného zájmu, např. o klimatické změny, životní prostředí, zmírňování chudoby, sociální rozvoj, urbanizaci, ale také o více technické a ekonomické otázky, např. o otázky vědy a technologie a námořní dopravy.

- *Kontakty občanské společnosti by měly být rozvíjeny v nejrůznějších oblastech.*
- *Výměny mladých a spolupráce mimo oblast formálního vzdělávání by mohly být rozvíjeny prostřednictvím programu „Mládež v akci“.*

Podnikání: Potenciál pro podnikání, který se odráží v pozoruhodném objemu investic na obou stranách, ještě zdaleka není vyčerpán. Nadále by se měly povzbuzovat a podporovat obchodní kontakty, a to organizováním kulatého stolu EU a Brazílie.

- *První obchodní setkání u kulatého stolu EU–Brazílie je naplánováno tak, aby probíhalo současně s politickým summitem EU a Brazílie v Lisabonu.*

3. CESTA VPŘED

Rychlý rozvoj vztahů mezi EU a Brazílií v současnosti vychází z rámcové dohody o spolupráci z roku 1992 a z rámcové dohody o spolupráci EU a sdružení Mercosur z roku 1995. Tato skutečnost nevyhnutelně omezuje rozsah a hloubku našeho dialogu.

Návštěva předsedy Barosa v Brazílii v květnu 2006 byla pro naše vztahy novým impulsem, kdy jsme si uvědomili možné přínosy naší spolupráce v celé řadě oblastí definovaných na zasedání smíšeného výboru v dubnu 2005¹⁹. První kolo politických konzultací v Brazílii v podobě „trojky“ proběhlo v Brazílii v květnu 2007.

¹⁹ Energetika, životní prostředí, věda a technologie, námořní doprava, sociální politika, regionální politika.

Tyto poslední kroky dokazují rostoucí vůli obou stran rozvíjet a upevňovat spolupráci v mnoha oblastech. Brazílie projevila velký zájem jako o tento proces, tak o rozvoj „strategického partnerství“ s Evropou.

Červencový summit nabízí Unii příležitost, aby dala celkovému vztahu EU s Brazílií nový silný podnět. Strategické partnerství s Brazílií, která je již dlouhou dobu přítelem a spojencem v tomto pro EU důležitém regionu, by znamenalo dosažení shody a dohod o širší politické spolupráci s cílem podporovat mír a stabilitu na našich kontinentech a v dalších oblastech a umožnilo by nám spojit naše úsilí při řešení globálních úkolů, před kterými stojíme. Znamenalo by přijetí společného přístupu v oblasti hospodářských a obchodních vztahů a dosažení pokroku v odvětvích určených pro spolupráci. Vyžadovalo by rovněž silný závazek k regionální integraci, rozšíření naší spolupráce se sdružením Mercosur a úspěšné uzavření dohody o přidružení EU–Mercosur. Strategické partnerství EU a Brazílie by zkrátka představovalo pro EU, Brazílii a region jako celek velmi pozitivní krok vpřed.

Za těchto okolností Komise zastává názor, že lisabonský summit v červenci nabídne EU příležitost učinit první zásadní kroky k tomu, aby Brazílii nabídla strategické partnerství.

Komise proto navrhuje:

- *s ohledem na priority stanovené v tomto sdělení a zejména na důležité prvky definované v kapitole 2 a*
- *aby se posílily vazby mezi Evropskou unií a Brazílií cestou rozšíření politického dialogu na všechny otázky společného zájmu a globálního významu, upevňování dvoustranné spolupráce a přispívání k uzavření dohody o přidružení EU–Mercosur,*

aby EU

- *na summitu v Lisabonu jednala s Brazílií o navázání strategického partnerství EU–Brazílie,*
- *vyzvala Brazílii k předložení stanoviska k rozsahu strategického partnerství.*

Základní údaje o Brazílii

Politické a zeměpisné údaje	
Oficiální název:	Brazilská federativní republika
Současný prezident republiky:	Pan Luiz Inácio Lula da Silva (od ledna 2003, znovu zvolen v říjnu 2006)
Rozloha:	8,512 milionu km ²
Pozemní hranice:	<i>celkem:</i> 14 691 km <i>Sousední země:</i> Argentina 1 224 km, Bolívie 3 400 km, Kolumbie 1 643 km, Francouzská Guyana 673 km, Guyana 1 119 km, Paraguay 1 290 km, Peru 1,560 km, Surinam 597 km, Uruguay 985 km, Venezuela 2 200 km
Počet obyvatel:	189 milionů (2007)
Růst počtu obyvatel:	1,3 % ročně
Urbanizace:	84 % (2005)
Největší města:	Sao Paulo (10,8 mil.), Rio de Janeiro (6 mil.), Salvador (2,6 mil.), Belo Horizonte (2,3 mil.), Fortaleza (2,3 mil.)
Hospodářské ukazatele	
HDP:	710 miliard EUR (2006, Eurostat)
HDP na obyvatele:	3 820 EUR (2006, Eurostat)
Růst HDP:	0,5 % (2003), 4,9 % (2004), 3,3 % (2005), 3,5 % (2006)
Inflace:	14,8 % (2003), 6,6 % (2004), 6,8 % (2005), 4,6 % (2006)
Saldo běžného účtu:	0,8 % (2003), 1,9 % (2004), 1,7 % (2005), 0,7 % (2006)

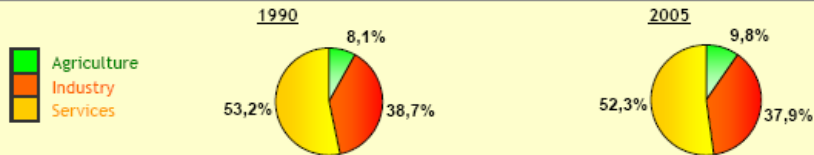
Vývoz do EU:	26,2 miliard EUR (2006) = 22 % celkových vývozů; 1,9 dovozu do EU
Dovoz z EU:	17,7 miliard EUR (2004) = 22 % celkových dovozů; 1,5 vývozu z EU
Investice EU v Brazílii:	59,2 miliard EUR (2002), 76,3 miliard EUR (2005)
Vybrané sociální ukazatele	
Negramotnost:	11,5 %
Předpokládaná délka života při narození:	71 let (2005)
Čistá míra školní docházky osob ve věku 7–24:	Základní škola (7–14): 96 % (2005) Střední škola (15–17): 46 % (2005) Vyšší vzdělání (18–24): 22 % (2003)
Chudoba:	36,3 % (2005); (Nouze: 10,6 %)
Míra dětské úmrtnosti:	20 na 1000 živě narozených dětí (2005)
Koeficient GINI:	0,61 = vysoký (0 odpovídá úplné vyváženosti / 1 úplné nevyváženosti)

Zdroje: Eurostat, Banco do Brasil, Worldbank, IBGE, IMF, UN-ECLAC

BRAZIL - TRADE AND INVESTMENT FIGURES

Population	188,8 Mio inhabitants (IBGE 2007)					
Area	8.512 (1000qkm)					
Gross domestic product	2006	710 Bn euros	Exports-to-GDP ratio:	14,9	% in 2005	
GDP per capita	2006	3.820 Euros				
(IMF, World Economic Outlook)			2003	2004	2005	2006
Real GDP (% growth)			0,5	4,9	3,3	3,5
Inflation rate (%)			14,8	6,6	6,8	4,6
Current account balance (% of GDP)			0,8	1,9	1,7	0,7

GDP BY SECTOR

Source: World Bank (WDI)

BRAZIL MERCHANDISE TRADE WITH THE WORLD

Source: IMF (Direction of Trade Statistics)

* excl intra EU Trade

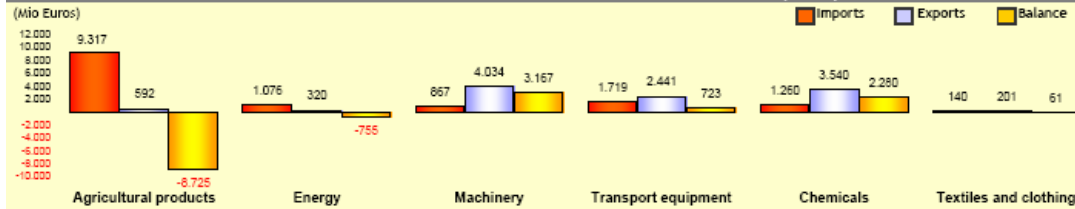
EU25 MERCHANDISE TRADE WITH BRAZIL

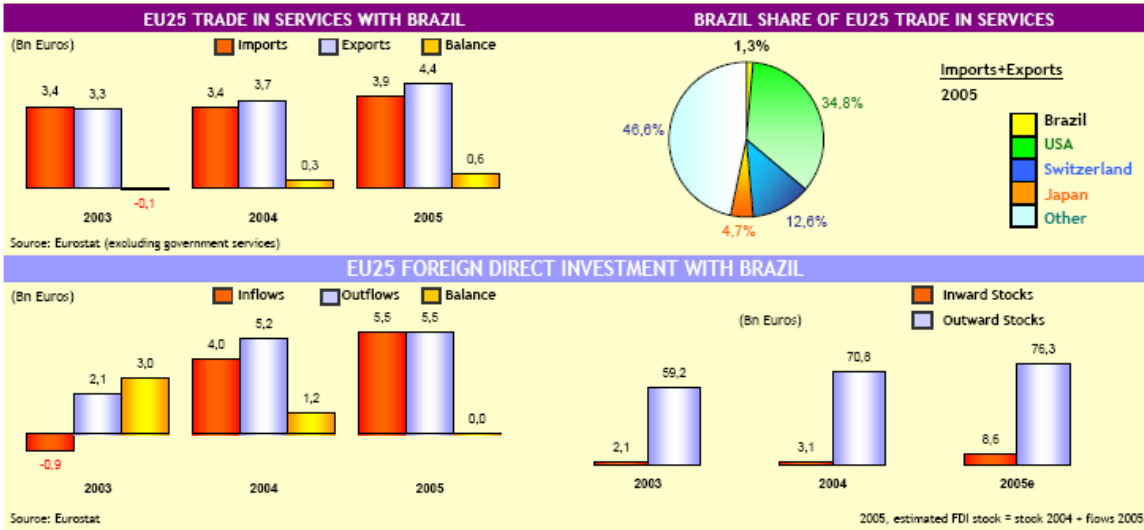
Source: Eurostat, statistical regime 4

% OF THE WORLD *	2001	2003	2005	% OF EU TOTAL	2002	2004	2006
Imports	1,23	0,90	0,97	Imports	1,92	2,05	1,94
Exports	1,29	1,34	1,52	Exports	1,74	1,46	1,52

EU25 MERCHANDISE TRADE WITH BRAZIL BY PRODUCT (2006)

Source: Eurostat, statistical regime 4

DG TRADE-H3 SLG/CG/DS
12 March 2007